

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Singularum Argumenta.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

SINGULARUM ARGUMENTA.

Pars autem Instituti nostri est, ut omnia, quantum fieri potest, aperte & perspicue proponantur. Nuditas animi, ut olim, corporis, innocentia, & simplicitatis comes est. Pateat itaque primo Ordo Operis, atque ratio ejus. Partes Operis à nobis constituuntur sex.

Prima pars exhibet Scientiæ ejus, sive Doctrinæ, in cujus possessione humanum genus hæctenus versatur, Summam, sive Descriptionem universalem. Visum enim est nobis, etiam in iis, quæ recepta sunt, nonnullam facere moram: eo nimirum consilio, ne facilius & Veteribus perfectio, & Novis aditus detur. Pari enim fere studio ferimur, & ad vetera excolenda, & ad ulteriora assequenda. Pertinet etiam hoc ad faciendam fidem: juxta illud, *Non accipit Inductus verba Scientia, nisi prius ea dixerit, quæ versantur in corde eius.* Itaque Scientiarum atque Artium receptorum oras legere, nec non utilia quædam in illas importare, tanquam in transitu non negligemus.

Partitiones tamen Scientiarum adhibemus eas, quæ non tantum jam inventa & nota, sed hæctenus omissa, & debita complectantur. Etenim inveniuntur in globo Intellectuali, quemadmodum in Terrestri, & culta pariter, & deserta. Itaque nil mirum videri debet, si à divisionibus usitatis quandoque recedamus. Adfectio enim, dum totum variat, etiam partes earumque sectiones necessario variat: receptæ autem divisiones, receptæ summæ Scientiarum, qualis nunc est, tantum competunt.

Circa ea vero, quæ ceu omissa notabimus, ita nos geremus; ut non leves tantum titulos & argumenta concisa eorum, quæ desiderantur, proponamus. Nam si quid inter omnia retulerimus, (modo sit dignioris subiecti) cujus ratio, paulò videatur obscurior; adeo ut merito suspicari possimus, homines non facile intellecturos, quid nobis velimus aut quale sit illud opus quod animo & cogitatione complectimur: perpetuo nobis curæ erit, aut præcepta hujusmodi Operis conficiendi, aut etiam partem operis ipsius jam à nobis confectam, ad exemplum totius subjungere; ut in singulis aut operâ aut consilio juvemus. Etenim etiam ad nostram existimationem, non solum aliorum utilitatem pertinere putavimus; ne quis arbitretur, levem aliquam de istiusmodi rebus notionem mentem nostram perstrinxisse; atque esse illa, quæ desideramus ac prentiamus, tanquam votis similia. Ea vero talia sunt, quorum & penes homines (nisi sibi ipsi desint) potestas planè sit, & nos apud nosmet rationem quandam certam & explicatam habeamus. Neque enim regiones metiri animo, ut Augures, auspicio rum causa: sed intrare, ut Duces, promerendi studio, suscepimus.

Atq; hæc prima Operis pars est.

Porro præterveteri Artes veteres, Intellectum humanum ad traiciendum instruemus. Destinatur itaque *Partis secunda*, Doctrina de meliore & perfectiore usu rationis in rerum inquisitione, & de auxiliis veris Intellectus: ut per hoc (quantum conditio humanitatis ac mortalitatis patitur) exaltetur Intellectus, & facultate amplificetur ad Naturæ ardua & obscura superanda. Atque est ea, quam adducimus, Ars (quam *Interpretationem Naturæ* appellare consuevimus) ex genere Logicæ; licet plurimum, atque adeo immensam quidam intelsit. Nam & ipsa illa Logica vulgaris auxilia & præsidia intellectui moliri ac parare proficitur: & in hoc uno consentiunt. Differt autem plane à Vulgari, rebus præcipue tribus: vid. ipso fine, ordine demonstrandi, & inquirendi initiis.

Nam huic nostræ Scientiæ finis proponitur; ut inveniatur non Argumenta, sed Artes, nec Principiis consentanea, sed ipsa Principia, nec Rationes probabiles, sed Designationes & indicationes Operum. Itaque ex intentione diversa, diversus sequitur effectus. Illic enim adversarius Disputatione vincitur & constringitur: hic Natura, Opere.

Atque cum hujusmodi sine conveniunt Demonstrationum ipsarum natura & Ordo. In Logica enim vulgari opera fere univèrsa circa Syllogismum consumitur. De Inductione vero Dialectici vix serio cogitasse videntur, levi mentione eam transmittentes, & ad disputandi formulas properantes. At nos demonstrationem per Syllogismum rejicimus, quod consilius agat, & Naturam emittat è manibus. Tamen enim nemini dubium esse possit, quin, quæ in medio termino edveniunt, ea & inter se conveniant, (quod est Mathematicæ ejusdem certitudinis) nihilominus hoc superest fraudis, quod Syllogismus ex propositionibus constat, propositiones ex verbis, verba autem notionum tesserae & signa sunt. Itaque si Notiones ipsæ mentis (quæ verborum quasi anima sunt, & totius hujusmodi structuræ ac fabricæ basis) male ac temere à rebus abstractæ, & vagæ, nec satis definitæ, & circumscriptæ, deniq; multis modis vitiosæ fuerint, omnia ruunt, Rejicimus igitur Syllogismum; neq; id solum quoad principia, (ad quæ nec illi eam adhibent) sed etiam quoad propositiones medias: quas educit sane atque parturit ut unque Syllogismus; sed operum steriles, & à Practicâ remotas, & plane quoad partem activam Scientiarum incompetentes. Quamvis igitur relinquamus Syllogismo & hujusmodi Demonstrationibus famolis ac jactatis, jurisdictionem in Artes populares & opinabiles, (nil enim in hac parte movemus) tamen ad Naturam Rerum, Inductione per omnia, & tam ad minores propositiones, quam ad majores, utimur. *Inductionem* enim censemus eam esse demonstrandi formam, quæ sensum tuetur, & naturam premit, & Operibus imminet, ac fere immiscetur.

Itaque Ordo quoque demonstrandi plane invertitur. Adhuc enim res ita geri consuevit, ut à sensu & particulatibus primo loco ad maxime generalia advoletur, tanquam ad polos fixos circa quos disputationes vertantur; ab illis cætera per media deriventur, Via certe compendiaria, sed præcipiti; & ad Naturam impervia, & Disputationes vero proclivi & accommodata. At secundum nos, Axiomata continentur & gradatim excitantur, ut non nisi postremo loco ad Generalissimam veniantur: Ea vero Generalissima evadunt, non notionalia, sed bene terminata; & talia, quæ Natura ut revera sibi notiora agnoscat, quæ quæ rebus hæcant in medullis.

At in forma ipsa quoque Inductionis, & judicio quod per eam fit, opus longe maximum movemus. Ea enim de qua Dialectici loquuntur, quæ procedit per enumerationem simplicem, puerile quiddam est, & precario concludit, & periculo ab instantia contradictoria exponitur, & consueta tantum intruetur, nec exitum reperit.

Atqui opus est ad Scientias Inductionis forma tali, quæ experientiam solvat, & separat, & per exclusiones ac rejectiones debitas necessario concludat. Quod si Judicium illud vulgatum Dialecticorum tam operosum fuerit, & tanta ingenia exercuerit; quanto magis laborandum est in hoc altero, quod non tantum ex Mentis penetralibus, sed etiam ex Naturæ visceribus extrahitur!

Neq; tamen hic finis. Nam fundamenta quoq; Scientiarum fortius deprimimus & solidamus, atq; Initia inquirendi altius sumimus, quam adhuc homines fecerunt: ea subiiciendo examini, quæ Logica vulgaris tanquam fide aliena recipit. Etenim Dialectici principia Scientiarum à Scientiis singulis tanquam mutuo sumunt: rursus notionem mentis primas venerantur: Postremo informationibus immediatis sensus bene dispositi acquiescunt. At nos Logicam veram linguas Scientiarum Provincias majore cum imperio, quam penes ipsarum Principia sit, debere ingredi decrevimus: atque illa ipsa Principia putativa ad rationes reddendas compellere, quousq; plane consent. Quod vero attinet ad notionem primam Intellectus; nihil est eorum, quæ Intellectus sibi permittit congestis, quin nobis pro suspecto sit, nec ullo modo ratum, nisi novo indicio se stiterit, & secundum illud pronuntiatum fuerit. Quinetiam sensus ipsius informationes multis modis excutimus. Sensus n. fallunt utiq; sed & errores suos indicant: Verum errores præsto, indicia eorum longe petita sunt.

Duplex autem est Sensus culpa: Aut enim destituit nos aut decipit. Nam primo, plurimæ sunt res, quæ sensum etiam recte dispositum, nec ullo modo impeditum effugiunt, aut subtilitate totius corporis, aut partium minutis, aut loci distantia, aut tarditate atq; etiam velocitate motus, aut familiaritate obiecti, aut alias ob causas. Neq; rursus, ubi sensus

DISTRIBVTIO OPERIS.

rem tenet, prehensiones ejus admodum firmæ sunt, Nam testimonium & informatio sensus semper est ex analogia Homi- nis, non ex analogia Uniuersali: atque magno propterea errore asseritur, Sensum esse, mensuram rerum.

Itaque ut his occurratur; nos multo & fido ministerio auxilia Sensui undique conquisiuisimus, & contraximus: ut defitionibus subtilioribus, variationibus rectificationibus suppederentur. Neque id molimur tam Instrumentis, quam experimentis. Etenim Experimentorum longe major est subtilitas, quam Sensus ipsius, licet instrumentis exquisitis adjuui: (deus loquimur Experimentis, quæ ad intentionem ejus quod quaeritur, perite & secundum artem excogitata & apposita sunt.) Itaque perceptioni Sensus immediatæ ac propriæ non multum tribuimus: sed eo rem deducimus, ut Sensus tantum de Experimento, Experimentum de Re iudicet. Quare existimamus, nos sensus (à quo omnia in Naturalibus petenda sunt, nisi forte libeat insanire) Antifites religiosos, & oraculorum ejus non imperitos Interpretes nos præstitisse: ut alii professione quadam, nos re ipsa Sensum tueri ac colere videamur. Atque hujusmodi sunt ea, quæ ad lumen ipsum Naturæ, ejusque accensionem & immisionem paramus: quæ per se sufficere possent, si Intellectus humanus æquus, & instar tabulæ abrasæ esset. Sed cum mentes hominum miris modicis adeo obfæctæ sint, ut ad veros Rerum radios excipiendos sincera & polita arca propterea desit; necessitas quædam incumbit, ut etiam huic rei remedium quaerendum esse putemus.

Idola autem, à quibus occupatur Mens, vel Adscititia sunt, vel Innata. Adscititia vero immigrarunt in mentes hominum, vel ex Philosophorum placitis & sectis, vel perversis legibus demonstrationum. At Innata inhaerent Naturæ ipsius Intellectus, qui ad errorem longe procliuor esse deprehenditur, quam Sensus. Utique enim homines sibi placeant, & in admirationem Mentis humanæ ac fere adorationem ruant; illud certissimum est, Sicut speculum inæquale rerum radios ex figura & sectione propria immutat; ita & Mentem, cum à rebus per sensum patitur, in notionibus suis expediendis & comminiscendis, haud optima fide Rerum naturæ suam naturam inserere & immiscere.

Atque priora illa duo *Idolorum* genera, ægre; postrema vero hæc nullo modo euelli possunt. Id tantum relinquuntur, ut indicentur, atque ut vis ista Mentis insidiatrix notetur & vincatur; Ne forte à destructione veterum, novis subinde errorum iurculi ex ipsa mala complexione Mentis pullulent. eoque res recidat, ut errores non extinguantur, sed permutentur; Verum è contra, ut illud tandem in æternum, ratum & fixum sit, Intellectum, nisi per Inductionem, ejusque formam legitimam, iudicare non posse. Itaque Doctrina ista de expurgatione Intellectus, ut ipse ad veritatem habilis sit, tribus redargutionibus absolvitur: Redargutione Philosophiarum, & redargutione Demonstrationum, & Redargutione Rationis humanæ nativæ. His vero explicatis, ac postquam demum patuerit, quid Rerum natura, quid Mentis natura ferat; existimamus, nos thalamum Mentis & Uniuersi, pronuba divina bonitate, strauisse & ornasse, Epithalamij autem votum sit, ut ex eo connubio auxilia humana, & stirps Inventorum, quæ necessitates ac miseria hominum aliqua ex parte doment & subigant, suscipiantur.

Hæc vero est Operis pars secunda.

At vias non solum monstrare & munire, sed inire quoque, consilium est. Itaque *Tertia pars Operis* complectitur *Phænomena uniuersa*; hoc est, omnigenam Experientiam, atque Historiam Naturalem, ejus generis, quæ posse esse ad condendam Philosophiam fundamentalis. Neque enim excellens aliqua Demonstrandi via siue Naturam Interpretandi forma, ut Mentem ab errore & lapsu defendere ac sustinere, ita ei materiam ad sciendum præbere & subministrare possit. Verum iis, quibus non conicere & hæriolari, sed invenire & scire propositum est; qui, non simulas & fabulas Mundorum comminisci, sed hujus ipsius veri Mundi naturam introspicere, & velut dissecare animo habent; omnia à Rebus ipsis petenda sunt. Neque huic labori, & inquisitioni ac mundanæ perambulationi ulla ingenij, aut meditationis, aut argumentationis substitutio aut compensatio sufficere potest; non si omnia omnium ingenia coercent. Itaque hoc propterea habendum, aut negotium in perpetuum deferendum. Ad hunc vero usque diem ita cum hominibus actum est, ut minime mirum sit, si Natura sui copiam non faciat.

Nam primo, sensus ipsius Informatio, & deserens, & fallens: Observatio, indiligens, & inæqualis, & tanquam sortuita; Traditio, vana, & ex errore: Præcausa, operi intenta & seruis; vis Experimentalis, cæca, stupida, vaga, & prærupta: denique Historia naturalis, levis & inops; vitiosissima materiam Intellectui ad Philosophiæ & scientias cogerentur.

Deinde, præpostera Argumentandi subtilitas & ventilatio, serum rebus plane desperatis tentatum remedium: nec negotium ullo modo restituit, aut errores separat. Itaque nulla spes majoris augmenti ac progressus sita est, nisi in Restauratione quadam Scientiarum.

Hujus autem exordia omnino à naturali Historia sumenda sunt, eaque ipsa novi cujusdam generis & apparatus. Frustra enim fuerit, speculum expolire, si desint imagines: & plane Materia idonea præparandi est Intellectui, non solum præsidia fida comparanda. Differt vero rursus Historia nostra (quemadmodum Logica nostra) ab ea quæ habetur, multis rebus: sine, siue officio; ipsa mole & congerie dein subtilitate; etiam delectu; & constitutione in ordine ad ea quæ sequuntur.

Primo enim eam proponimus Historiam Naturalem; quæ non tam aut rerum varietate delectet, aut præfenti Experimentorum fructu iuuet, quam lucem Inventioni causarum affundat, & Philosophiæ enutricandæ primam mammam præbeat. Licet enim opera, atque Activam Scientiarum partem præcipue sequamur, tamen melius tempore expectamus, nec muscum & segetem herbidam demerere conamur. Satis enim scimus, Axiomata recte inventa, tota agmina Operum secum trahere; atque opera non sparsim, sed confertim exhibere. Intempestivum autem illud & puerile affectum, ut pignora aliqua novorum Operum propterea captentur, propterea damnamus & amovemus, eeu pomum Atalantæ, quod cursum retardat. Atque Historiæ nostræ Naturalis Officium tale est.

Quoad Congeriem vero, conficimus Historiam non solum Naturæ liberæ ac solutæ; cum scilicet illa sponte fluit, & opus suum peragat: (qualis est Historia Cælestium, Meteororū, Terræ, & Maris, Mineralium, Plantarum, Animalium;) sed multo magis Naturæ constrictæ & vexatæ; nempe, eum per Artem & ministerium humanum de statu suo detrudatur atque premitur & fingitur. Itaque omnia Artium Mechanicarum, omnia Operative partis Liberalium, omnia Practicarum complurium, quæ in Artem propriam non coaluerunt, Experimenta, (quantum inquirere licuit, & quantum ad finem nostrum faciunt) perscribimus. Quin etiam (ut, quod res est, eloquamur) saltum hominum & speciosa nil morari, multo plus & operæ & præsidij in hac parte, quam in illa altera, ponimus: quandoquidem Natura rerum magis se prodit per vexationes Artis, quam in libertate propria.

Neque Corporum tantum Historiam exhibemus, sed diligentiz insuper nostræ esse putavimus, etiam Virtutum ipsarum (illarum dicimus, quæ tanquam Cardinales in Natura censeri possunt, & in quibus Naturæ primordia plane constituuntur; utpote Materia; primis Passionibus ac desiderijs; vid. *Densio, Baro, Calido, Frigido, Consistenti, Fluida, Gravi, Levis*, aliisque haud paucis) Historiam seorsum comparare.

Enim vero ut de Subtilitate dicamus, plane conquirimus genus Experimentorum longe subtilius & simplicius, quam sunt ea quæ occurrunt. Complura enim è tenebris educimus & eruiamus, quæ nulli in mentem venisset investigare, nisi qui certo & constanti tramite ad inventionem Causarum pergeret; cum in se nullius magnopere sint usus: ut siquid appareat, ea non propter se quaesita esse; sed ita propterea se habere illa ad Res & Opera, quem admodum literæ Alphabeti se habeant ad Orationem & verba; quæ licet per se inutiles, eadem tamen omnis sermonis elementa sunt.

In Delectu autem Narrationum & Experimentorum melius hominibus cavisse nos arbitramur, quam qui adhuc in Historia naturali versati sunt. Nam omnia fide oculata, aut saltem perspecta, & summa quadam cum severitate recipimus: ita ut nil referatur auctum Miraculi causæ, sed quæ narramus, à fabulis & vanitate casta & intemerata sint. Quinetiam & recepta quæque ac jactata mendacia (quæ mirabili quodam neglectu per sæcula obtinuerunt & veterata sunt) nominatim proscribimus & notamus; ne Scientiis amplius molesta sint. Quod enim prudenter animadvertit quidam;

fabulas

DISTRIBVTIO OPERIS.

fabulas, & superstitiones, & nugas, quas Nutriculae pueris instillant, mentes eorum etiam serio depravare: Ita eadem nos movit ratio, ut solliciti atque etiam anxii simus, ne ab initio, cum veluti infantiam Philosophiae sub Historia Naturali tractemus & curemus, illa alicui vanitati assuescat. At in omni Experimento novo & paulo subtiliore, licet (ut nobis videtur) certo ac probato, modum tamen experimenti, quo usi sumus, aperte subiungimus, ut, postquam patefactum sit, quomodo singula nobis constiterint, videant homines, quid erroris subesse & adherere possit; atque ad probationes magis fidas, & magis exquisitas (si quae sint) expurgantur: denique ubique monita, & scrupulos, & cautiones aspergimus religione, quadam, & tanquam exorcismo, omnia phantasmata rejicientes, ac cohibentes.

Postremo, cum nobis exploratum sit, quantum per Experientia & Historia aciem mentis humanae dispreget; & quam difficile sit (praesertim animis vel teneris, vel praecupatis) à principio cum Natura consuescere; adiungimus saepius observationes nostras, tanquam primas conversiones & inclinationes, ac veluti aspectus Historiae ad Philosophiam: ut & pignoris loco hominibus sint, eos in Historiae fluctibus perpetuo non derentum iri; utque, cum ad opus intellectus deveniatur, omnia sint magis in proximo. Atque per huiusmodi (qualem describimus) Historiam Naturalem, aditum quendam fieri posse ad Naturam tutum & commodum, atque Materiam intellectui praebere probam & preparatam, censemus.

Postquam vero & Intellectum fidissimis auxiliis ac praesidiis stipavimus, & iustum Divinorum Operum exercitum severissimo delectu comparavimus, nil amplius superesse videtur, nisi ut Philosophiam ipsam aggrediamur. Attamen in eam ardua & suspensa, sunt quaedam quae necessario videntur interponenda: partim docendi gratia, partim in usum praesentem.

Horum primum est, ut Exempla proponantur inquirendi & inveniendi, secundum nostram rationem ac viam; in aliquibus subiectis representata: sumendo ea potissimum subiecta, quae, & inter ea quae quaeruntur, sunt nobilissima & inter se maxime diversa, ut in uno quoque genere Exemplum non desit. Neque de his Exemplis loquimur, quae singulis Praeceptis ac Regulis illustrandi gratia adjuvantur; (hoc enim in Secunda Parte operis abunde praestitimus): sed plane Typos intelligimus & Plasmata, quae universoni Mentis processum, atque inveniendi continuatam fabricam & ordinem in certis subiectis, inque variis & insignibus, tanquam sub oculis ponant. Etenim nobis in mentem venit, in Mathematicis, astante machina, sequi Demonstrationem facilem & perspicuam: contra, absque hac commoditate, omnia videri involuta, & quam revera sunt, subtiliora. Itaque huiusmodi Exemplis *Quartam partem nostri Operis* attribuimus: quae revera nil aliud est, quam Secunda Pars applicatio particularis & explicata.

At *Quinta pars* ad tempus tantum; donec reliqua perficiantur, adhibetur: & tanquam foenus redditur, usque dum fors haberi possit. Neque enim finem nostrum ita petimus occaecati, ut, quae occurrunt in via utilia, negligamus. Quamobrem Quintam partem Operis ex his conficimus, quae à nobis aut inventa, aut probata, aut addita sunt: Neque id tamen ex rationibus atque praescriptis Interpretandi; sed ex eodem intellectus usu, quem alii in inquirendo & inveniendo adhibere consueverunt. Etenim cum, ex perpetua cum Natura consuetudine, majora de Meditationibus nostris, quam pro ingenii viribus, speramus; tum poterunt ista veluti tabernaculum in via positum vice fungi, ut mens ad certiora contendens in his paulisper acquiescat. Attamen testamur interim, nos illis ipsis, quod ex vera interpretandi forma non sint inventa aut probata, teneri minime velle. Istam vero Iudicii suspensionem non est quod exhorreat quisquam in Doctrina, quae non simpliciter nil fieri posse, sed nil nisi certo ordine & certa via fieri posse asserit: atque incerta tamen certos Certitudinis gradus ad usum & levamen constituit; donec Mens in Causarum explicatione consistat. Neque enim illae ipsae Scholae Philosophorum, qui *Acaulesiam* simpliciter tenuerunt, inferiores fuisse illis quae pronuntiandi licentiam usurparunt. Illae tamen Sensui & Intellectui auxilia non paraverunt; quod nos fecimus: sed fidem & auctoritatem plane sustulerunt; quod longe alia res est, & ferè opposita.

Sexta tandem pars Operis nostri (cui reliquae inserviunt ac ministrant) ea demum recludit & proponit Philosophiam, quae ex huiusmodi (qualem ante docuimus & paravimus) inquisitione legitima & casta, & severa, educitur & constituitur. Hanc vero postremam Partem perficere & exitum perducere, res est & supra vires, & ultra spes nostras collocata. Nos ei initia (ut speramus) non contemnenda, exitum generis humani fortuna dabit; qualem forte homines in hoc Reum & Animum statu, haud facile animo capere aut metiri queant. Neque enim agitur solum Relictas Contemplativa, sed vere res humanae & fortunae, atque omnis Operum potentia. Homo enim Naturae minister & interpres tantum facit & intelligit, quantum de Naturae ordine, Opere, vel Mente, observaverit: nec amplius scit, aut potest. Neque enim ullae vires Causarum catenam solvere aut perfingere possint: neque Natura aliter quam parendo vincitur. Itaque Intentionis geminae illae, humanae scilicet *Scientiae*, & *Potentiae*, vere in idem coeidunt: & frustratio Operum maxime fit ex ignorantia Causarum.

Atque in eo sunt omnia, si quis oculos Mentis à Rebus ipsis nunquam deiciens, earum imagines plane, ut sunt, excipiat. Neque enim hoc siverit Deus, ut Phantasiae nostrae somnium pro Exemplari Mundi edamus; sed potius benigne fateatur, ut Apocalypsim, ac veram visionem vestigiolorum & sigillorum Creatoris super Creaturas, scribamus.

Itaque Tu, *Pater*, qui lucem visibilem primitias Creaturae dedisti; & lucem intellectualem ad fastigium Operum tuorum in faciem Hominis inspirasti; Opus hoc, quod à tua Bonitate profectum; tuam gloriam repetit, tuere & regere. Tu, postquam conversus es ad spectandum Opera quae fecerunt manus tuae, vidisti, quod omnia essent bona valde; & requievisisti. At Homo conversus ad Opera quae fecerunt manus suae, vidit quod omnia essent vanitas & vexatio spiritus; nec ullo modo requievit. Quare si in Operibus tuis sudabimus, facies nos visionis tuae & Sabbati tui participes. Supplices petimus, ut haec mens nobis constet: usque novis Eleemosynis per manus nostras & aliorum, quibus eandem mentem largieris, familiam humanam dotatam velis.

Partitiones Scientiarum & Argumenta singulorum Capitum.

LIBER I.

Nullis constat Capitibus, sed tantum continet partitionem totius Operis, nec non dilutionem quarundam Objectionum.

LIBER II.

CAP. I.

Partitio Universalis *Doctrinae Humanae*, in *Historiam*, *Poesim*, *Philosophiam*: Secundum tres Facultates Intellectus: *Memoriam*, *Phantasiam*, *Rationem*: Quodque eadem Partitio competat etiam *Theologicis*.

CAP. II.

Partitio *Historiae in Naturalem, & Civilem: Ecclesiastica & Literaria* sub *Civilem* comprehensis: Partitio *Historiae naturalis*, ex subiecto suo, in *Historiam Generationum*, *Prater-generationum*, & *Artium*.

CAP. III.

Partitio *Historiae Naturalis* secunda, ex usu & Fine suo, in *Narrativam*, & *Inductivam*, Quodque *Finis* nobilissimus *Historiae Naturalis* sit, ut ministrat, & in ordine sit, ad *concedendam Philosophiam*, quem *Finem* intuetur *Inductiva*. Partitio *Historiae Generationum*, in *Historiam caelestium*, *Histo-*

riam meteororum, *Historiam Globi Terrae & Mariae: historiam massarum*, sive *Collegiorum maiorum*, & *historiam specierum*, sive *Collegiorum minorum*.

CAP. IV.

Partitio *historiae civilis*, in *Ecclesiasticam, literariam*, & (quae generis nomen retinet) *civilem*: Quodque *historiae literariae* desideretur. Eius conficienda praeccepta.

CAP. V.

De *dignitate & difficultate historiae civilis*.

CAP. VI.

Partitio *prima historiae civilis (specialis)* in *memorias, antiquitates, & historiam instam*.

CAP. VII.

Partitio *historiae civilis* in *chronica temporum, vitae personarum, & relationes actionum*: earum partium explicatio.

CAP. VIII.

Partitio *historiae temporum*, in *historiam universalem, & particularem*. Utriusque commoda, & incommoda.

CAP. IX.

Partitio *secunda historiae temporum*, in *Annalis, & actus diurni*.